

KATHOLIKUS NÉPLAP

PEST, 1857.

26. szám.

II. Félév.

JULIUS 1.

Atyai üdvös tanácsok

II.

Életed teljes napjaiban elmédben legyen az Isten, és óvd magad, hogy valaha a bűnnek ne engedj, és el ne hagyjad a mi Urunk Istenünk parancsolatait. (Tob. 4, 6.)

Midőn a mindenható Isten a pusztákban vándorló Izrael fiainak a tiz parancsolatot kihirdetette, két kötetlára foljegyezve adta azokat át a nép vezérének Mózesnek a Sinai hegyen azon meghagyással: hogy azok hív megőrzését s teljesítését hathatós szavakkal kösse a nép szívére.

Azon két kötetlán pedig úgy valának e parancsolatok elosztva, hogy az első három parancsolatok, melyek az Isten iránti kötelességeket tartalmazzák, az egyiken, a többi hét parancsolatok pedig, melyekben a szülők, maguk és egyéb embertársaik irántiak foglaltnak, a másikon valának foljegyezve; és így az Isten iránti kötelességekre utaló parancsolatok különös táblán, és az első helyeket foglalák el, nyilvános jeléül annak: hogy minden kötelességek közt azok legyenek a legelsőek. —

Ugy tetszik tehát, hogy az öreg Tóbiásnak ezen sorozatot kellett volna megtartania, midőn beteggyáiban oly szép intéseket és üdvös tanácsokat adott szeretett egyetlen fiának. Először t. i. az Isten, és azután a szülők iránti tartozó kötelességeket kellett volna szívére kötni, s teljesítésökre hathatósan ösztönözni. — Ő azonban megfordítva tette tanácsadásait. És miért valjon? Talán a szülők tiszteletét nagyobb kötelességnek tartotta, mint az egy igaz Isten iránti hódoló tiszteletet és imádást? Nem, hanem hihetőleg azért, mivel az Istenre, az ő tiszta imadására és hív szolgálatára naponta, s minden alkalommal felszólította, s ösztönözte fiát; a szülők iránti köteles tiszteletre pedig őt emlékeztetni, és azt szívére kötni betegsége idejét, midőn halálát már közel lenni vélte, legalkalmasabbnak találta, tudván: hogy a halálához közeledő édes atyának szavai, intései, tanácsadásai legnyomatékosabbak szoktak lenni a jó és hálás magzatok szívében, és belátván: hogy ekkor édes fiát a szülői tiszteletre emlékeztetni, és ennek minden időben leendő teljesítésére felhívni nem lesz felesleges, vagy éppen hasztalan dolog.

Befejezván tehát így első atyai üdvös intését és tanácsadását az öreg Tóbiás, így folytatta tovább szöveget szeretett fiához: „Életed teljes napjaiban elmédben legyen az Isten.” — Legüdvösebb emlékeztetés volt ez: mert a ki állandóan elméjében hordozza az Isten,

ki annak végtelen tokélyei s tulajdonairól szüntelen megemlékezik, az őt dicsőíteni és imádni meg nem szűnik: az mint Teremtőjét, Atyját, gondviselőjét gyermekki ragaszkodással szereti; s valamint irtálmában fiúilag bizik, úgy igazságát kellőleg féli, s megbántásától tehetsége szerint óvakodik. — Lám a világ mulékony javaikoz rendetlenül ragaszkodó ember szüntelen arról gondolkozik, mikép szaporithassa napról napra, nagyobb és nagyobb mértékben vagyonát. A telhetetlen s lelketlen uzsorás éjji álmában is pénztökéje szaporításával bibelődik. A magas polczra vágyó s törekedő hiúnak legfőbb és szintén egyetlen gondja az, hogy terveit foganosithassa, s létre hozhassa. A szerelem rabja nem is tud másról gondolkodni, mint szerelme tárgyáról, szíve imádottjáról. — Nem is lehet ezen csodálkozni: mert a ki mihez legjobban hajlik, legjobban is szereti azt, és a szeretet a szív műve levén, a szív kedveltebb tárgyaival foglalkozik az, és oly erővel bír, hogy az elmét is oda vonja és köti, hol a szív imádott tárgya létezik, és mindent igyekszik elhárítani, mi a szeretett tárggyal ellentétben áll, vagy annak megbántására csak nému hatással is volna. — Innen ki az Istent igazán szereti, — pedig így szeretni valódi boldogság — az élete teljes napjaiban elméjében hordozza őt, mint szeretete legfőbb tárgyát, irántai szeretetét nyilvánítani igyekszik, s minden tetteit oda irányozza, hogy azokkal nála kedvességet nyerjen és szeretetére magát érdemesitse. Lám Hénokról is azt mondja az irás, hogy kedves volt Isten előtt, mert állandóan „az Istennel járt,”

¹⁾ azaz szüntelen elméjében hordozta az Istent, mint szeretete és tisztelete legfőbb tárgyát. Dávid Király is azzal dicséskszik, hogy mivel az Istentől mindig megemlékezett, ő benne gyönyörködött lelke ²⁾ Mozserről pedig szent Pál apostol azt mondja: hogy minden viszontagságai közt nem esüggedt el lelke, mert a láthatlan Istent szeméi előtt hordozván benne erős támaszát, és vigasztalását találta. ³⁾

De főleg az isteni megbántások eltávolítására, a vétkek kikerülésére leghathatósabb az Istent mindig elménkben hordozni, és megemlékezni arról, hogy ő mindenütt jelen vagyon, mindent tud és lát, semmi szeméi elől el nem rejthető, és szeméi minden helyen látják a jókat és gonoszakat. ⁴⁾ kiknek érdemek szerint megfizet igazságban. — Ez által mentette meg magát egyiptiai József, aszszonya gonosz szándoku törekvéseitől, ⁵⁾ és Susanna a fajtalan vérenek gyalázatos kisírléseitől, ⁶⁾ mind ketten azt állítván: hogy nem lehet nekik az ur szeméi előtt vétkezni, ki látja minden cselekedetöket. — És méltán: mert ha fél a gyermek a szülök jelenlétében rosszat tenni, ne hogy haragjokat magára vonja; ha fél a tanítvány mestere láttára rendetlenkedni, a büntetéstől visszarettenvén; ha fél a szolga Ura előtt henyélni, vagy neki rövidséget szerezni, mert tart a dorgalástól, vagy a kárpótlástól; ha fél a jó barát barátját megsérteni, ne hogy barátságától magát megfoszssa, mennyivel inkább kell félni a halandónak a mindentlátó s tudó Isten szeméi előtt rosszat tenni, tudván: hogy ez által kegyét veszti, és legigazságosabb büntetését magára vonja? Jaj is az istentelennek a gonoszért, mert „elveszi tetteinek fize-

¹⁾ Mozs. 1. k. 5. 22 — ²⁾ Zsolt: 76 4. — ³⁾ Zsid: 11 27. — ⁴⁾ Példabesz. 15 3. — ⁵⁾ Mozs: 1. k. 38 — 9. — ⁶⁾ Dan: 13 23. —

tését.” ⁷⁾ Mily boldog tehát az, ki minden gondolatában, szavaiban, cselekedeteiben szeméi előtt hordozza az Urat, és soha meg nem feledkezik arról, hogy „tanu az Isten ki mindeneket lát,” ⁸⁾ ki megadja mindenkinek érdeme szerint „a mint cselekedett, jót vagy gonoszt” ⁹⁾ Mily boldog az, ki a koronás profétával azt mondhatja igazságban, hogy „mindenkor nézi az Urat szeméi előtt, és jobbján látja őt lenni”; ¹⁰⁾ most megbántásától óvakodván békében bírja lelkét; oly békében, mely „fölül halad minden értelmet, megolaltalmazza a szíveket és elméket a Krisztus Jézusban,” ¹¹⁾ és így már e földön élvezzi a paradicsomi örömeiket, melyeknek alapja az: hogy ott a dicsőültek „mindig látják a mennyei atya arcát.” ¹²⁾ — Mily igazán mondja tehát szent Jeromos atya hogy „az Isten emléke visszatartóztatja az embert a gonosztól,” ¹³⁾ mert „ki az Urat mint mindenütt jelenlevőt, mindent látót s megítélőt, mindenkor szeméi előtt tartja, az igen nehezen vétkezik” úgy mond szent Tamás atya. ¹⁴⁾ — Sőt minden maga viselete által az Isten kegyét, és szeretetét megérdemelni igyekezővén, törvényeinek híven engedelmeskedik, és „parancsolatait el nem hagyja.”

Jól tudta ezt az öreg Tóbiás, valamint azt is, hogy „az őrzí meg lelkét, ki a parancsolatokat megőrzi,” ¹⁵⁾ hogy „az értelmes ember hiszen az Isten törvényeinek, és a bolcs nem gyűlöli a parancsolatokat” ¹⁶⁾ és csak „az lehet az ur hív szolgája, ki parancsolatait kellőleg megtartja,” ¹⁷⁾ azért tanácsolta ő szeretett fiának az Ur parancsolatainak hív megörzését is ezen szavakkal: „El ne hagyd a mi Urunk Istenuk parancsolatait.” Szent és udvos tanácsadása volt az egy igazán szerető atyának, melyen alapszik a szív nyugalma, a lelkiismeret jó bizonyoságtétele, és így a földi boldogság egész valója; s melyet legbiztosabban az isteni parancsolatok hív megörzése és teljesítése szerez meg, és tart fenn mind végig állandóan. — Boldog az, ki élete minden napjaiban, az ur törvényeiben jár, mert valamint „parancsolatai örök életet szereznek,” ¹⁸⁾ úgy ez életben is áldást eszközölnek: miután megígérte a csalni nem tudó igaz Isten, hogy „kik el nem feledkeznek törvényeiről, és megörzik szívökben parancsolatait, azok éltek napjaik megfoszsa-bitja, békességet hoz rájuk,” ¹⁹⁾ „megáldja családjokat magzatokkal, földjeiket bőséges gyümölcsökkel, marháikat szaporodással,” ²⁰⁾ békességet, dicsőséget, és gazdagságot ad napjaikban.” ²¹⁾

Szülök! tartsatok ti is szüntelen elmétekben az öreg Tóbiás lelkesítő szavait. Emlékeztessétek gyakrabban magzataitokat az Isten iránti kötelességekre. Kössétek szívökre hathatós szavakkal, hogy az Istentől soha meg ne feledkezzenek; őt szüntelen szeméi előtt hordozzák, és minden tetteiket úgy intézzék, mint Isten jelenlétében végzendőket. Kössétek jól szívökre, hogy életök minden napjaiban óvják magokat a büntől, és el ne hagyják az Isten parancsolatait. Hitessétek el magatokkal is, hogy nagyobb, és boldogítóbb kincset nem hagyhattok magzataitoknak, mint ha az isteni fé-

⁷⁾ Isaiás: 3, 11 — ⁸⁾ Mozs: 1. k. 31, 50. — ⁹⁾ Korint: t. 1. 5 — 10. — ¹⁰⁾ Zsolt: 15 — 8. — ¹¹⁾ Filip: 4 — 7 — ¹²⁾ Mát: 18 — 10. — ¹³⁾ In Ezech. Cap. 22. t. — ¹⁴⁾ Opusc: 58, Cap. 2. — ¹⁵⁾ Példabesz: 19—16, ¹⁶⁾ Sirák: 33—2—5. — ¹⁷⁾ Zsolt: 18—12. — ¹⁸⁾ Ján: 12—50. — ¹⁹⁾ Példabesz: 3—1, 2. — ²⁰⁾ Mozs: 5, K. 7—13. — ²¹⁾ Mozs: 3 K. 16—6. — és Zsol: III.—3. —

lelmet, mely minden gonosznak leghatalmasabb gátlója, szívökben meggyökeresítitek; mert kik féltek az Urat, óvakodnak vétkezni, és parancsolataiban hiven megfognak maradni. Ekkor pedig a legnagyobb kincsben fognak részesülni mind e földön a lelkiismeret nyugalma által, mind a jövő életben, oly boldogságban részesülven ott, melyet semmi hiány és fogyatkozás, semmi keserűség és szomorúság, sem a mulandóság meg nem hiusíthat, hanem állandó öröm s meglegeedés, „dicsőség, tisztelet béke, és halhatatlanság léssen sorsok”²²⁾ mind örökön örökké. — De mi is mindnyájan hangoztassuk szüntelen fuleinkben az öreg Tobiás atyai intéseit, s tanácsadásait; tartsuk elménkben éltünk minden napjaiban az Istent; óvakodjunk, hogy a bűnnek engedjünk, és el ne hagyjuk a mi Istenünk parancsolatait és ekkor boldogok leszünk itt is a földön éltünk napjaiban; a siron túl is halálunk után mind örökre.

(Folytatása következik.) Vezlerle Gáspár.

Szent Fa.

(Vége.)

Más nap korán, mihelyt a hajnal derengeni kezdett, már a két bányász porba borulva az egek Űrá előtt, a szent fa alatt fohászokodott. Nem ébredtek még fel az erdők dalosai, nem zavarta semmi a néma esendőt a zordon sziklák között, s oly jól eshetett nekik, hogy háborítlanul beszélhettek teremtőjükkel, mert nagyon hosszasan elmerültek imádságaikban. Ajtatós-
ság után, szokás szerint reggelizéshez fogtak, de úgy látszott, hogy ma az öregnek sem étvágya, sem kedve.

Oh édes nagyatyám! — mondá eközben Ferkő elbájoltan, mit láttam én az éjjel? .. Láttam a bányapásztor, azt a kedves kis öreget, ki olyan mint egy szép szelid gyermek, szöke hajfűtökkel, mint a leg-tisztább ezüst, gyengepiros orcával, mint a halvány rózsza, és fehér hosszú öltözetben, mely alól gyönyörű kis lábai kilátszottak. De higgye el nagyatyóm, úgy nem aludtam ám, mint most. Oda jött a tűzhez, hol ketten feküdtünk a koh közepén, s lehajolt hozzánk, hogy lássa, alszunk-e? Azután elment a vízi kerekéhez, felkereste a fuvószekrényeket, hol az egyiknek eltört vaskereke; mégis egyszer csak azt hallom, hogy a kerek megindulnak, a fuvók elkezdnek zogni, és az aranyolvasztó kemenczék szikrázva lángolnak, holott azelőtti napon, mind megállítottak, és tisztítás végett kitérttek. — Úgy megborzadtam hogy... kiváltképen akkor, midőn visszajövet megpiszkálta előttünk a hamvadó tüzet, de szuszszanni sem mertem. —

Az öreg, mintha nem is hallaná, a miket unokája elmondott, szótlanul vevé kalapácsát, bánya furóit, egyeb vas eszközeivel együtt, jelt adván az indulásra; mire néhány perc múlva, már mind a ketten eltűntek a bánya torkolatában.

Mig ők alant, a bánya nedves üregében, zuzták, törték, és rombolták löporral a kősziklákat a bányamécs pislogó világánál, nem gyaníták fejük felett azon rémitő vihart, mely pár óra múlva iszonyuan kitört, és

mindnt feldulással fenyegetett. Mihelyt a Rozsály elborult, tompa zugás járta át a hegységet, az egymásra torlódó fellegek erőszakos surlódásai alatt. Villámok repkedtek szét csak hamar, szikrázva szórván vakító tuzsugaraikat a vidék fölött, mire egymást üze a rendítő esattogás és dörgeteg, hogy a hegyek is alapjaikban látszanának megindulni. Ordított és üvöltött a rohanó szélvész, dühösen recsegettven a vén rengeteg óriási fáit. A nagy erőszak alatt, rémesen felfelnyögött az erdő, melynek dus lombjait, tépte szaggatta és szerterepíté a vad fergeteg. Százados bukkek dőltek ki, gyökerestől kicsavartatva, s oly fekete éj borult el az egészen, mintha a természetnek végőrája már ütött volna. A csontvelőket rázó menydörgések, végre a bánya mélyére is lehatottak, és kimenésre készíteték onnanannak vendégeit, de szakadó zápor miatt ki nem léphettek a torkolatból. Mégdöbbenve állottak ott egy ideig a bányászok, bámulva a természet iszonyuan fel-séges csatáját, midőn hirtelen átvill n előttök egy vakító fény, és rögtön sukétitő csattanás, rendítő dörgés-től kísértetve, kábítá el őket.

Most vége a szent fának! kiáltá Ferkő a rémület hangján.

Fiu!.. hol a ti hited! — mondá neheztelve a jámbor öreg, és ki lépett az ömlő záporba, de a fát sérelem nélkül találta.

A menykőnek, — folytatá az ifju — itt közel kelle lecsapnia.

Talán Fernezeleyen van veszedelem, — jegyzé meg az öreg, Jó lesz, ha felmászunk a hegytetőre megnézni.

A hegy órmáról, hová egészen ázáva, és kimerülve értek fel, szertenézővén az öreg, átlátta a zajongó borulat daczára is, hogy Fernezeleyen semmi baj; de N. — Bánya felé fordulván, azonnal térdeire roskadt és mondá epedő hangon: Ur Isten! megvetettél te minket, de megérdemeljük! haragszol bűneinkre, méltán büntetsz bennünket. Igazságos vagy te, s ki merjen szólni ellened? — — Ezzel folkelt és mondá keseregye unokájának: Ime, fiam! az Űr felgyújtá az ő hajlekát, levonta szövetség sátorát, megveté a népet és a papot, megutálá öltárát és szent helyét, feldulá annak ékes falait, összezuzta minden zárait, tüzet bocsátván tornyára a magosságból.

Még ajkain hangzott a végső szó, ujra lecsapott N. — Bánya felett a repkedő villámsugár rémitő dördüléssel, a már gyertyaként lángoló sz. Istvánegyház tornyára; s látták nem sokára leomlani a tüzes gerendákat a felséges götegyházra, és szétrepítetteti a lángoló uszkokat az üvöltő vihartól. Lassanként azonban elnémula a fergeteg, az ég vízei többé nem omlának alá, de az ékes egyház tetője még lángba borulva égett, és a kóválgó füst felhők közt le is roskadt. Nem nézhetette tovább az öreg, visszatért keseredett szívvel a bányatorkolathoz.

Azóta a pompás gothegyház falai széthányattak, szentelt kövei felhasználattak, csak az óriási nagy torony áll még ujra fedezve, hatalmas varázshangu harangjaival, hogy mint egy sötét égbekiáltó fájdalom, messziről elpanaszolhassa az utasnak, miképen ül ott rongyosan maga egyedül, egy elhagyott özvegyként, gyászolva hajdani fénykorát.

²²⁾ Rom; 2-7.

De, nagyatyám! — mondá Ferkő, a mint leérkeztek, —: miért gyújtja fel az Isten a maga házát, hogy magának kárt csináljon?

Hol a te hited, fiu? Nem tudod-e, mit mondott az Isten Salamonnak? „Ha — ugymond ő, — elfordulván elhagyjátok rendeléseimet és parancsolatimat... kigyomlállak és kiirtalak titeket az én földemről, melyet nektek adtam; ezt a templomot is, melyet nevének szenteltem fel, elvetem előlem, és közguny tárgyul, s tanulságu adom minden népeknek, úgy hogy ezen a híres neves házon almléködni fog minden átmenő, mondván: miért cselekvék így az ur... ezzel a templommal? kiknek majd azt felelek: mert elhagyták az urat, őseik Istenét... azért jövének reájok mindezen veszedelmek. És így az Isten, azért gyújtja fel hajlékát, hogy megmutassa nekünk, miszerint megveti imádságaikat, a mint mi is megvetjük őt, káromolván az ő fonségét, mint valami aljas dolgot; hogy porba tiporja büszkeségünket a fényes templommal, kik nem irtóztunk megfertőztetni a sz. Lélekek templomát, a mi testünket; hogy megbüntesse fősვნységünket, mert nem csak sok költségbe, de sok veríték és fáradságba is kerül, míg egy templomot felépíthetünk. Intő példa az ilyen csapás másokra nézve is; sőt attól tartok, hogy ez csak előpostája a jövő évi drágaságnak, és az utána következő éhségnek, mert már korunkban nagyon megsokasodtak a Vandalok.

Valóban 1770-ben drágaság, 1771-ben pedig éhség köszöntött be, mely hazánkon kívül is, főleg a cseheknél, a svajcziaknál, és a sváb földön szörnyű fokra emelkedett.

Kérem, nagyatyám! micsodák azok a Vandalok, kiket említett?

Azok, édes fiam! a Krisztus káromlói, az ő Isten-ségének ellenségei, egy olyan nemzet, mely Spanyolországból kivérvé, éjszaki Afrikát, Numidiát a sz. Agoston hazáját, Genzerich királyuk alatt, rémítő kegyetlenségek és pusztítások közt foglalta el. S mindezt látnia kelle sz. Agostonnak, a Hippói püspöknek, 430-ik évben, épen élete alkonyán, a város három hónapi ostromaltatásában, mialatt fel is adta jámbor lelkét. Vadabb népet nem is képzelhetni a Vandoloknál, mert megtudott kegyelmezni a pogány Attila, ki Isten ostorának nevezetett, a keresztény Rómának Nagy Leo pápa esedezésére, de a Vandal Genzerich, ki 455-ik évben, Eudoxia császárné felszólítására Olaszországba betört háromszázezer fegyveres élén, hogy verbosszút vegyen Maximuson, a császárnő férje gyilkosán, mert keresztény letére 14 napig fosztogatta és raboltatta Rómát, iszonyu utálatosságok és kegyetlenségek között. Otthon is megfosztatá katholikus alattvalóit templomaiktól, püspökeiket nyomorba üzette, többeket kegyetlenül kivégeztetett, és elkeseredéssel üldözte Jézus Istenségének imádóit. Azonban az üldözés duhe még nagyobb fokra hágott utódában: Hunerich király alatt, ki kegyetlenségeiben még a vérengző Diocletiant is meghaladta, mert az afrikai virágzó egyházat, egészen a vértanuk hónapá tette, csak hogy kiírthassa, minden kigondolható kinokkal, a Jézus Istenségének imádóit. Nem volt város, nem falu, hol nem valának láthatók emberek: levágott orral, csonkított fülekkel, kiszurt szemekkel, kezek vagy lábak nélkül, szétmar-

czangolt tagokkal, roncsolt fejekkel, vagy másként elnyomorítva. A hegyeken és erdőkön az oda menekültek és éhen haltak csontjaik fehérlettek mindenfelé, szét hurczoltatva a vadállatoktól. A nép is, annyira utánozta kegyetlenségeiben királyát, hogy minden emberi képzeletet felülmulna, a mit elkövettek.

De úgy-e megvigasztalta Jézus az ő népét annyi szenvedések között? — kérdezé Ferkő.

Jól mondod, fiam! Fényes csodát művelt az Isten, az ő szegény népének vigasztalására, csak az Utikai mezőn is, hol a nehéz munkára kényszerítették. Egyik hitvalló ugyanis, egy előkellő férfi, fél kezére béna lévén, annyira, hogy nem is mozdíthatná, másik kezével azon nehéz munkát, melyre erőszakoltott, nem végezhetné; de zsarnok szolgálai, minden irtalom nélkül kényszeríték őt a lehetetlenségre. Elkeseredtek ezen a többi hitvallók, és egyszerre térdeikre omolván a mezőn, felkiáltottak sirva az Isten fiához, adná vissza ép-ségét a szenvedő kezének, és azon perczben meggyógyult a száraz kéz, a vad Arianok előtt. — Még jelesebb az, a mi Tipásában történt, egy afrikai tengerparti városban, mely most Tifásnak nevezetik. Ide a kegyetlen Hunerich király, egy Bulimandes nevű arián püspököt küldött, hogy vonja el a katholikusokat a Jézus imádsától; de a nép szétfutott, és csak nem üresen találta Bulimandes a várost. Ezért Hunerich felbőszülvén, parancsot adott egy hadsapatnak, hogy a város és a környék minden lakosának nyelve és jobb keze vágattassék, el, ha vonakodnának megtagadni a Jézus Istenségét. A nép összehajtatott a környékről, de annyi temérdek emberek közt, csak egy sem találtott, ki áruba bocsátotta volna hitét életeért. A parancs ennélfogva irtalmatlanul végrehajtatott a sokaságon. De tetszett az Istenfiának megdicsőíteni magát, az ő rendületlen hitű szolgálóiban, mert kivágattatván nyelvek gyökerestől még is oly tisztán és folyvást beszéltek, mint azelőtt, dicsőítvén Isten nagy irtalmát. Elszéledtek ők azután, mint megannyi élő csodái Jézusnak, az egész világra, hatvanan pedig közölök Konstantinápolyba mentek. Zenó császár uralkodása alatt, hol nagy tisztelettel fogadtattak, még a császári udvarban is, holott akkor a görögök harminczot évre, elvalának szakva a Római egyháztól.

Valóban ritka hitelességű, és czáfolyhatatlan történet ez, mert Victor a Vitai püspök, ki megérte a Vandal üldözéseket, egyenesen oda utasítja az olvasót: menjen. — ugymond, — Konstantinápolyba, ott fogja találni Reparatus alszerpapot a császári palotában, a ki, noha nincsen nyelve, miként arról mindenki saját szemével meggyőződhetik, mégis oly világosan és tökéletesen beszél, mint akárki más. Gáza Aeneas pedig, egy tudós plátói bolcsész, azt mondja ama csoda felől, a lélek halhatatlanságáról értekezésében: „Én magam láttam őket, — ugymond, — beszéltem velök, hallottam őket beszélni. Kivántam megvizsgálni, ha valljon nyelvek elvesztése után, nem valami más eszköz által hozatik-e létre, az a világos és érthető beszéd? Fölnyitattam tehát szájukat, mert fuleimnek egyedül nem hittem, úgy gondolván, hogy szemeimet is használnom kellene, és most láttam, hogy valóban gyökerestől ki van vágva nyelvek. Magamon kívül levék csodálkozásomban. Megfoghatatlan az, nem csak

hogy nyelv nélkül beszélhetnek, de hogy egy olyan kegyetlen mézárás után még csak élhetnek is. Sőt Justinian császár is, hatodik Zeno után negyvenhárom évvel, már mint egyesült tanuskodik arról, kiadott közrendeletében, hol nyilván azt mondja, miszerint azon vértanuk közül kettőt ő is személyesen ismert, és tisztán, világosan hallotta őket nyelv nélkül beszélni. Ez is csak azt mutatja, hogy Istennél mindenek lehetségesek.

S hát büntetlen hagyta az Isten a Vandalok gonoszságát? — rimánkodék Ferkő.

Nem, fiam! felelé az öreg, de egészen elsápadva. Meglátogatta őket az Isten, előbb szörnyű szárazsággal, azután éhhalállal, végre pedig dögvészszel, melyben az emberek és barmok egymásra hullottak; de Hunerichet ez sem rendíthette meg, noha látta már, hogy az ég átka hegyet völgyet, várost, mezőt halottakkal borított el. Így jött a sor a vad zsarnokra, kit szinte megragadott az ur láthatatlan keze, annyira hogy felpöfédvén teste, iszonyu fájdalmak közt kintódnék éjjel nappal, a férgék pedig rothadásnak indult testét, melynek szaga magának is kiálhatatlanná vált már, egészen ellepték, mire kezeit mardosva, és önmagát atkozva, 484-ik évben meg is halt. Utána még uralkodtak: Guntamund, Thrasamund, Hilderich, Gelimer, ki alatt a Vandal birodalomnak is utott az ítélet órája, mely szinte rendkívüli módon tétetett tönkre. Kiszárolt ugyanis Belizár a Justinian császár hadvezére 15 ezer emberrel az afrikai partokra; s mit tehetett volna e maroknyi nép, a hatalmas Vandal hatalom ellen? S ez a csekély had, melynek sem élelmentára, sem víze a pusztaságon, sem reménye a segítségre, egy roppant hatalommal szemben, mely otthon van, mindennel ellátva, és száz ezrekkel rendelkezhetik, megmérkőzik ellenével Decimusnál, hol százezer Vandal vár reá, megütközik Tricamerónál hol százhatvanezer küzd ellene, de mint a két helyen legyőzetik, még is végre az Isten keze, ezen gyenge megvert sereggel törölte el a Vandal birodalmat, hogy neve is elveszne a föld színéről.

Alig végezhetette ezt az öreg, szemei elhomályosodtak, és lehanyatlott feje a zöld pázsitra.

Fiam! — rebegé az öreg reszkető hangon, — ez annak jele, hogy meg kell halnom. Tegnap óta, hogy annyira indulatba jöttem, rosszul érzem magamat; most pedig, miután át is áztam, nagyon beteg vagyok. De ne sirj, az a jó Isten, ki a holló fiakat is eltáplálja, neked is gondodat fogja viselni. Te ugyan szegény vagy, de a szent hittel együtt, áldásomat hagyom neked örökségül, nem lehetsz a mellett soha boldogtalan. Van bányád, miveld szorgalommal, nem hogy gazdaggá, hanem hogy erenyessé légy, a mint én is cselekedtem. Én azért iparkodtam, hogy legyen mit adnom a szegény árváknak, özvegyeknek, és nyomorékoknak, de csak titokban, vagy más kiméletes módon, nehogy piruljanak az alamizsnát elfogadni tőlem, én pedig a közdicséret által itt vegyem el jutalmamat, melyet az égben kell várunk. — Kamarámban a sok apróság, a sok limlom, miket bőven és drágán fizettem a szegényeknek, csak hogy jót tehessek velök. Édes fiam! sok könyvet letörültem én titokban, azért remélem, hogy az én mennyei jó atyám is, le fog törülni az

én szemeimről minden könnyhullatást. — De sürget az idő, fuss el N.- Bányára a pap után.

A szegény ifju, meglepetve a csapás rögtöniségétől, meredten nézte nagyatyját, de egy hangot sem szólhatott, mert elfojtotta szívét a fájdalom érzete; végre minden szó nélkül futásnak eredett és eltűnt a fák között. Az öreg, azalatt, a szent fa árnyában keresett vigasztalást bádjadtt lelkének. Oda vánszorgott még egyszer, hol annyiszor buzgón imádtá megváltóját, és arcra borulván a földön, forró könnyzapor közt ajánlta magát, unokáját, a szegényeket, ismerőseit, és az egész kereszténységet annak irgalmába, ki nem sajnálta érettünk kiontani aratlan vérért. Két óra mulva megérkezett unokája, fájdalmas csuklástól kizoztatva a rohanó futás miatt. A szegény öreg, feltámaszkodván nagy nehezen, magához szólítá unokáját, de az már meg nem állhatott, fel és alá kelle szaladnia, nehogy meg fuljon a rendkívüli csuklástól. Nem sokára a pap is megjött, kinek homlokáról csak ugy esorgott a veríték a fáradsalmas hegymászástól, és mindjárt letelepedett az öreg mellé, hogy elfogadja tőle gyónását. Aldozni akarván az öreg, feltámaszkodott a szent fához, hol térdeiről így esedezett: Uram Jézus! erősen hiszem én, hogy te mint igaz Isten, és igaz ember, jelen vagy e szentségben. Imádlak én téged, oh én Istenem, és megváltóm! tégedet váltságomnak arát, kit mindig szerettelek, kinek egyedül kívántam tetszeni, és a kinek élni és halni akarok. Térj kebelembe, te élő kenyér és tamaszd fel majd e portestet, az utolsó napon, az örök életre, ígéreted szerint. E szavakra a papnak, majd könyek csordultak szemeiből, mert annyi élő hitet és buzgó szeretetet, alig talált népe között, és megáldoztatta őtet.

Jaj nekem! Istenem! jaj nekem! megszakad a szívem. — kiáltozá szaladozva a szegény ifju. Jaj nekem! oda vagyok! gyóntasson meg szent atyám! mi alatt örjögve futkosott az ut hosszában üzetve a fulasztó csuklástól. A pap lement hozzá, elfogadta tőle gyónását, úgy mint alá s felszaladgált, de nem vala mivel megáldoztatnia. Észrevevén ezt az öreg, felfedezte a szent fa titkát, mire a szent fa felnyitott, de a kéreg forradás alatt, egy kis katulyánál is egy vékony gyölcsnél egyéb nem találtatott. A pap tehát, az utolsó kenet szentségét, az ifju homlokának egyetlen megkenése által, akarta feladni; midőn azonban az ifju megállapodott egy perczre rögtön összeroskadtt, és halva terült el a földön. Ezt is meg kelle érnie a vén Benkönek, hogy minden maradékát láthassa eltűnni a föld színéről, de ő nem zúgolódott, nem panaszkodott, hanem inkább dicsőíté az Istent, mondván: Áldott vagy Uram! dicséretes, dicsőséges és felmagasztaltatott mindörökké. Kedves volt előttem az ő lelke, azért sietél őt kimenteni a gonoszok közül. Ugy uram! tehát megemlékezél ő róla is, s nem hagyod el azokat, kik téged szeretnek.

Miután a pap, szent hivatalához képest, mindent elvégzett az öreggel, mondá ez neki: Temessen el engem tisztességesen, unokámmal együtt, és emlékezzék még rólunk szent áldozataiban. A mi azonfelül marad, minden vagyonomat a Krisztusnak hagyom a szegényekben. Legyen gondja reá, hogy házam és bányám eladassék. Az Isten megfogja áldani fáradságért. —

Ezzel a pap elbucszván, távozott, az öreg pedig azon fa alatt, hol annyi könyekkel áztatta a földet, magára hagyatva maradt megholt unokájával. Óra mulva, egy asszony érkezett fel, kit a lelkész küldött a beteghez, hogy gondját viselné, míg levihetnék szekeren a hegyről, mert már elsötétült, és nem vala bátorságos a rozst miatt a leszállítás.

Melánia! — mondá most az öreg, alig érthető hangon az asszonynak, — ott a bánya előtt a sok száraz fa, rakja ide a szent fa tövébe, és gyujtsa meg, mert nincs addig nyugodalmam, míg ez a fa áll, nehogy megszenteltelne valaki. A fa nem sokára körülrakott száraz hasábokkal, és meggyújtván oly magas lobogólánggal égett, hogy a tűz az ágakat csapkodná, honnan ropogva és pattogva hullott alá a megperzselődött lomb és levél. Ennek láttára az öreg arcán egy pillanatra, édes megelégedés látszott elömleni, azután szeméire homály borult, és mondá sietve az asszonynak; menjen le a forráshoz, hozzon vizet a korszóba! Az asszony elment, ő pedig még egyszer és utóljára, felpillantván a szent fára, mondá alázatosan: Benned reméltem Úram! kezeidbe ajánlom lelkemet! — és elszenderült ama jobb életre.

Mikor az asszony visszatért, már az öregot halva, a szent fát roskadozva találta; fölemelé tehát a holt tetemet, és elvitte az égő fától, nehogy lehulló üszkei között hamuvá égjen. Alig akadt szegénynek, a ki szeméit befogja, a ki virasztana fölötte; a ki pedig megsíratná, olyan senki sem találkozott.

A fernezelyi temetőbe harmad napra, két koporsó vitetett ki, temérdek nép kíséretében. A pap beszentelvén a sírúregot, mondá a síránközök sokaságának: Keresztények! ne keseregjétek ti az elhunyt öreg felett, hiszen azért született ő, hogy meghaljon, és azért halt meg, hogy örökké éljen; hanem sírassatok azokat, kik atyjukat veszték ő benne. Nemde, ti szegény árvák, nincsen már nektek atyátok, a ki gondoskodnék rólatok? Nincs senkitek, ki egy vigasztaló szót adhatna, kihez folyamodhatnátok, kinek elpanaszolhatnátok bajaitokat. Ti valátok elsők, a boldogult gondjai között, legyetek azért ti elsők, kik érte imádkoztak az urhoz. Árván maradtatok ti is, ti szegény özvegyek! Nincs már nektek senkitek, ki utólsó falatját is megossza veletek, ki szeméitekből olvassa ki szükségteket; nincs a ki kipótolhatná őt, ki itt szendereg csendesen, a koporsó sötét fedele alatt. Oh jertek ide, és boruljunk le sirja szélén; jertek és kiáltunk fel sirva az urhoz: Isten! te minden lelkek ura, adj nyugodalmat nekik. Legyen könnyű rajtok a sírhalom, legyen édes lelköknek nyugalma. Áldd meg az ő poraikat, és küldj atyát, küldj vigasztalót a szegény árváknak, és az árván maradt szegényeknek! — A nép erre egyszerre feljajdult és oly keservesen sirt és zokogott, mintha szívét tépték volna ki, oly megindító bánatosan, hogy a szívrepesztő zajgás miatt, a pap többé szóhoz nem juthatott. Ez alatt a koporsók letétek, egy marok föld hullott rájuk a pap kezéből, és az örök feledés ült sírhalmukra. Oh de, boldog az, kinek sírjára a szegények szeretetkönyei hullanak. E L.

Missiotudósítások.

I.

Chapdelaine Ágoston hitterjesztő és más két hittestvérünk vértanusága Chinában.

(Folytatás.)

Egy pár nap mulva, vagyis Bőjtelő 27-kén Pemu Lőrinez a hőselekkü férfiú állítottat először a törvénytörök korlátja elé, valóban okosan megválasztva, hogy például álljon a többi kinzandó előtt. A kormányzó fenyegetésekkel gondolá őt megrendíthetni, azért ráivalga:

— Miért pártoltál te el a menny ura vallásához, mely átkozatos és néplázító?

— Epen nem! — válaszola Lőrinez, — a menny Urának vallásában semmi sincs azok közül, miket ráfogsz; sőt inkább az tanít minket a rozstól kerülni, a jót eslekedni, és így lelkünket boldogítani.

— Hát mért követed Ma mestert? (Ez vala chinai neve Chapdelaine atyának?)

— Azért, mert ő tanít minket az igaz Istent ismerni, s az ő vallását gyakorolni.

— Jövőben is akarnád őt követni?

— Igen; én soha sem akarok távozni tőle.

— Ha nem akard őt elhagyni s nem megválni vallásodtól, úgy fejedet vétetem...

— A kormányzó leüthetheti fejemet, sőt nemcsak az enyémet, hanem feleségemet, gyermekeimét; de azért megválni vallásomtól, megválni a menny ura vallásától, elhagyni az ő imádságát, nem, ily borzasztó árlást elkövetni — sohasem fogok. Itt a fejem, vágd le, ha tetszik; de hittehangyott sohasem leszek!

Erőteljes kifejezések ezek és pedig annyira, hogy egy-néhány napos vagy hetes kereszténytől rendszeren alig várható: de azért mégis nagyon esalatkoznak, ki azt hinné, hogy e szavak a tudósító vagy a történetvázoló agyában bírják kutféjeket. Ki kell jelentenem, hogy: koránsem. Olvassunk csak néhány lapot Ruinártnak a pesti növ. papság magyar iskolájától fordított őseredeti vértanui okmányából, és nemcsak példákat fogunk számosan lelni, hanem nyilvános figyelmeztetéseket is arra, hogy az ilyen nemes hitvallókban tényleg betűről-betűre, szóról szóra beteljesedék az, mt Jézus Krisztus mondta tanítványaihoz: „Midőn pedig befognak titeket, ne gondolkozzatok affélől, hogy mikép és mit szóljatok, mert azon órában adatik nektek, mit beszéljétek; minthogy nem ti leendetek a szőlők, hanem Atyátoknak lelke, ki szól bennetek.” (Sz. Máté 10, 19, 20.)

A kormányzó meglepetve az erőlyes feleletől, haragra lobbant, s a bambusbottal megéspeltette Lőrinezet, kit csak az után is inghatatlannak találván, felbőszülten tudatá vele határozatát:

— Most tehát, — ugymond, — mivel akard, hogy fejedet leüthessem; legyen meg?

Egy-két pillanat mulva a hőselekkü férfiú elnyerte bérért, a mélyért küzdött, — a vértanui koszorút. Teteme felől mai napiglan mítsem tudunk; de tud a jó Isten, ki annak idejében még a szennygödörből is ki fogja hívni a becses lélek hüvelyét, hogy az őt illető dicsőséggel és tisztelettel fölékesítse. A hőselekkü férfiú csak öt nappal előbb vevé föl a szent keresztiséget, s evvel sz. Lőrinez szerpap és vértanú nevét, kihez nemcsak ezáltal, hogy a mesterétől csak ugy nem akara megválni mint amaz Sükösd pápától, tévé magát hasonlóvá és méltóvá, hanem még lelki szilárdsága s nyert dicsősége által is!

Lőrinezet a gyenge szűz, Ágnes követte a vérpadon. Ezen derék hősnő született 1833-ban Kötső tartományban, nemzetség neve Csaukong; atyja tisztességes orvos volt, és keresztény, kinek gondossága mellett már leggyöngébb korában kitünt jámborsága és erényessége által. Tizenöt éves korában elvesztvén atyját, az árva a tartományi hittérítők keresztény szeretetére szorult, kik őt iskoláztatták, s így a chinai írás és olvasásban kiképeztették, a következő évben pedig bizonyos kereszténynyel összeházasították, ki

azonban három év múlva meghalván, az ifjú Agnest nemcsak özvegyen, hanem egyszersmind gyámoltalanul, szegényen hagyta. Ezalatt Chapdelaine atyát az Isten áldása szép aratással kecségette, kényteleníté segődött folyamodni Lyons atyához, ki neki ezen özvegyet küldé neme hitujonczai oktatására. Agnes valóban meg is felelt hivatásának, szelid, de nem kevesebb okos lelke minden törekvését oda irányozván, hogy minél több lelket nyerjen meg Istennek, és hogy minél üdvösebben vezethesse őket a keresztény élet pályáján. Így edzé meg ő erényes lelkét annyira, hogy képes lón a hűbősök díszes terén győzelmesen küzdeni a dícsőséges vértanu koszorúért. Hihetőleg feltűnő bátorsága vala az ok, mely végett Jaosánban a foglyok közé vegyítettett, s azok lánczai megosztásában részesítettett.

Ugyanazon rendíthetlen lélekkel állt meg a kormányzó ítélőszéke előtt is. Ez előre hízogó ígéretekkel, aztán retentő fenyegetésekkel és átkozódással kísérté meg állhatatosságát: de minden hiába volt, a nyers szavak épen úgy, mint a kínzóeszközök csörtetése és mutogatása. A kormányzó kérdéseiből csak a következőket közöljük:

— „Honnét való vagy?”

— „Kötső tartomány Hiniú városából.”

— „Ki tanított a keresztény vallásra?”

— „Szüléim tanítottak, kik mindig keresztények valának; aztán a tanodába jártam, hol az olvasásból is tanultam valamit.”

— „Mért jöttél e vidékre?”

— „Mivel két év előtt vidéken igen számosan vevék föl a keresztény vallást, azért ide jöttem, hogy az asszonyokat és leányokat tanítsam Isten imádni és szolgálni.”

— „Miert tanított őket repülni?”

— „En nem tanítom őket repülni, hanem imádkozni. A kormányzóknak be kell látnia, hogy ez csak hazug vádlóink koholmánya.”

— „Mért tanított őket éjjel, és nem nappal?”

— „Mivel nappal kinn dolgoznak, vagy fonnak, estve pedig van valami szabad idejük.”

— „Valld meg nekem igazán, ha magakarod életedet tartani: nem vagy-e te Ma mester felesége?”

— „Nem, az nem vagyok, — válaszola némi nehezettel, — nem is ösmertem az atyát, mielőtt e tájra jöttem.”

Itt a kormányzó megszakítá a kérdésöködést, durva szitkok és káromlásokkal halmozván el a tagadót, aztán folytatá:

— „Mondd meg nekem, mennyi pénze van Ma Mesternek?”

— „Azt nem tudom.”

Végre több más kérdés után a kormányzó kimondá vérszomjas határozatát:

— „Ha nem állasz el Ma mester vallásától, ugy kivégeztetlek.”

— „Ha ugy tetszik, végeztessen ki; de Ma mester vallásától még sem válok meg, mert az a menny urának vallása.”

— „Mily módon akarsz meghalni?”

— „Ugy mint Ma Mester.”

Ezzel vége lett vallatásának; a kegyetlen kormányzó beleegyezett kívánságába, s azonnal két ketrecet készített, egyiket Agnes, másikat Chapdelaine atya vagyis Ma mester részére hoztatván elő.

Röviden ide írom a pokoli gyártmány alkotását, mely csak a legistentelenebb gonosztévők kivégzésére szokott használtatni. Ezen ketrecz mintegy négy láb magas, és ugy van készítve, hogy a szenvedő nyakánál fogva a felső két deszka közé szoríttatván, csak lábujjai-hegyével söpri a földet, míg feje a ketreczen kívül függ; így a megfojtatás minden kínait érezi, és még sem halhat meg némelykor egy egész héten át. A kinokat tetemesen növeli még az is, hogy a kezek deszkára kötözve kifeszítettnek s teljesen mozdíthatlanok. Helyök ezen ketreczeknek a törvényszék nyilvános udvara, hova a nézők tömege szabadon jár be a szenvedők kínjaiban élvezetet keresendő. Lassu Lajos.

(Folytatása következik.)

Böngészet.

B napokban bizonyos eredeti magyar, 1854-ben Pesten kiadatott Novellák akadtak kezeimbe, melyekből böngészetet tettem, részint azért, hogy kitűnjék: miféle elveket vallanak némely irodalmi athléták, részint hogy a szülőket és nevelőket figyelmeztessen: hogy az ifúság olvasmányára vigyázobbak legyenek, mivel a méreg akkor is méreg, ha csöppenként vegyül eddelünk közé.

I. kötet 4. lap: „Laura én láttalak, és imádlak. Laura én láttalak, és ha a lélek halhatatlan, örökkön örökké fog élni emlékezeted.”

16. lap: „Sors, te igazság pasquille vagy, téged a természet részegségében alkotott, s most Noé fiaként szemtellenül kicsufolod azt.”

18. lap: Szólni nem tudott, s ugy érzé, mintha a menny minden üdve keblébe szállt volna; szeme Laurával találkozók, s e forró pillanat öszveülekezésében egy szentnek diésköre fénylett.”

45. lap: „Inkább szerettem volna gámforrá válni, hogy nyomom se maradjon, mint lélekrendítő állapotban e lébb végig nézni, és azután velőhasogató előadását végig hallgatni, mert egy megosalott szerelmes társaságában „keresztények sirjatok” (Jézus haláláról egyházi ének) vagy szellemi országotok bukik meg.”

50. lap: „Oly szép s ifiu volt ő, (Adel) fölemelkedvén üléseimből, magam sem tudom hogy, s lábaim jobban ingg-tak, mint vakhitű, ha szentséghez nyúl hamis esküt teendő. (hát a fölvilágosodott nem fél a hamis eskütől?)

56. lap: „Volt végtelen kifakadás, és én merő bátorsághól egész éjen át oly hosszukat ásitoztam, mint egy jámbor öreg nagypénteken.” (Krisztus halála, az emberiség üdvnapja.)

56. lap: Elég az hozzá: hogy végre bebotlottam a módba, mikép szólhatna Győző ismeretlenül Adellel, és örvendtem, mint hétheti böjt után első ünnepnek a vakhitűt. (ugy-e szép?)

78. lap: „Es én szerettem, mint vakhitű lelke üdvösséget (hát más nem szereti?) és általa, és benne csudalom a természet ezen remekét. (Klementinában) a természet minden kellemeit, általa imádom magát az Isten, érte leheltek, érte forr minden esőpp vérem, és nem merem ezt neki fölfelezni.” (Hát ez nem vakhit? nem bálványozás?)

75. lap: „Nem köznapi érdekekért szerettem kegyedet, mert sokszor küzdöttem a gondolattal, miért nem hasonorsu velem, sokszor káromoltam a végzést, hogy miért emelt köztünk születés, és vagyon választófalat.” (Igy szól Béla, a férfiak példánya!)

75. lap: „En nem vétkeztem, hogy kegyedet szerettem, mert a szent szüzet is szabad imádni (nem igaz) és ha szerelmem vétkes, kegyed oka.

85. lap: „Arthur eltávozott, részint a sürgetős levél folytatában, részint azért, hogy látni ne kénytessek, mikép vezet halálos ellene oltarhoz azt, kinek egyetlen mosolyáért vagyonát, esokjáért életét, szerelemért lelki üdvösségét is elhagyta volna.” (mily hitelenség!)

— 113. lap: „No hát Isten nevében fejezd be a bérkosiba vánszorgó nő, (midőn ártaatlan lányt akart keríteni.)

— 184. lap: „Mennyi igéző alak! ah ifiu Pest, büszke lehetsz szépeidre, és vádolható-e a pajzán ifúság, ha ilyen isteni szemlénél vére föllángolván, meghitt barátok közt a bájós hölgyekről észrevételek elragadó vagy érzelő modorban, szünnélkül bizalmas suttogásban tettelek. Egyik élte angyalát, másik földi üdvét, harmadik mennyei boldogságát nézte hullámozó bebellet, mint hat rá a hangművészet.” (mily ledérség!)

— 161. lap: „János torkon csipte az iramlót, hangosan parancsolván: gyertyát, és mint isten szavára lön világozás (szép alkalmazás!)

II. kötet 10. lap: „Uram Jézus! kiálta föl Vildeczki széles tenyereit medvéként csapván öszve, s terjedelmes hársára sülyesztvén — a fájdalom egészen megzavarta (ugy i-
ratik le mint ostobaság példája.)

— 20. lap. „Voltatok-e valaha oly jókedvűek (részek) hogy egy emberben egész sereget láttatok, és a falon függő mázolások szeméit előtt táncra keltetek? illy jó kedvű lehete a természet, midőn a nyomort alkotá.“ (Ugy-e, szép keresztény tan!)

— 50. lap. „Akartok vallásost látni, pillantsatok be a szerelmeshez, és angyali tisztaságában hallhatjátok ajkáról az Isten szent nevét lehangozni.“ (Talán néha mást is, bizony ez a vallás nem üdvözít.)

— 50. lap. „A szerelem több földnél, égből száll az alá, hogy az egyhangú emberéletbe édes virányokat szüljön. (bár ugy volna!)

— 52. lap. „Barátom! ha e nőt megtanithatnám szeretni, üdvösségemért nem adnám.“ (de az anyja nem köszöné meg mindig.)

— 53. lap. „A hit által térdekkel itt, mint Isten oltára előtt, mondám azt, mit még emberi lénynek soha: hogy kegyedet imádom. (Hát ez ész?)

— 132. lap. „Az élet rövid, az öröm napok ritkák, ha tekat alkalom van, üritsük ki fenéig, mert a holnap halált hozhat ránk.“ (Ez az illyen philosophianak vége: élvezünk! Azért vigyázzatok szülők!)

— 140. lap. „Bizony nem rossz lenne egy bolond lépést tenni: Házasságot értesz? természetesen. (Már elég lesz.) Ekecsi.

Sz-István-Társulati ügy.

Danielik János,

kanonok- és a Szent-István-társulat alelnökének be-
széde, a tisztelt társulatnak június 9-én tartott rend-
kívüli nagygyűlésén.

(Vége.)

Kettőt kérek itt még különösen megszívleltetni: elő-
ször, hogy a társulat az egyházi osztály szükségére is köteles tekintettel lenni, nemcsak azért, mert nagyobb részben ezen osztály bőkezűségéből áll fenn, hanem és még inkább, mert épen ezen osztály az, melynek tanultsága- és buzgóságától függ végtére legtöbb. Nyomattunk tehát oly műveket is, melyek kizárólag az egyházi szolgálatra szán-
vák: mint például a Pázmányfüzetek, egyházi beszé-
deket tartalmazó gyűjtemény, szerkesztve Roder Alajos-
tól; az „Evangeliumi sz. szakaszok s leczkék“ Márkfi Sámuel-től, melynek szövege már iskolai használatra is el-
van fogadva; a „Ker. kath. erkölestani“ Kovács Józseftől,
mely mű csupán latin nyelvénél fogva soroltatik ide; s a
regensburgi misemondó könyv, mely sajátlag az isteni tisztet-
tetet illetvén, közvetve az egész közönséget is érdekli.
Mindamellett az ily műveknél is mindig elég óvatosak vol-
tunk, hogy azokat a vegyes, tudniillik világi és egyházi kö-
zönségből álló tagoknak évi díj fejében ne adjuk, hanem
egyszerű vállalatként kereskedésbe bocsássuk.

És másodszor: hogy a társulat szem előtt tartva,
miként ő a vallási elemnek irodalmi képviselésére van hiva-
vatva, nem nyughatik meg mindaddig, míg csak az elemet
a nemzeti irodalom mindennemű szakába be nem vitte,
vagyis egy, ezen elemet tényleg tartalmazó teljes kath.
könyvtárt nem állított össze. Egy ily könyvtárba pedig tar-
toznak, nem csak az áhitati, mint ima-, szertartás- magya-
rázati- és épületes olvasó könyvek, melyek sorában főleg
Goffine megbecsülhetlen épületes olvasókönyvét kell
megemlítenem; nemcsak az iskolai, s a családi házi szüksé-
gre szánt, részint rendszeres, részint különféle alakban
egyes tanokat, erényeket, intézményeket és eseményeket
szemléltető, s mulattatólag oktató művek, melyek kimerít-
hetetlen sorából részünkről évről évre egynél több mű kerül
sajtó alá; nemcsak a szorosán vett theologiai, ugymint bib-

licus hit- és erkölestani, egyházi és egyháztörténeti
rendszeres munkák, melyek tartalmával bizonyára a világi-
aknak is kell és illik legalább bizonyos mértékig megismer-
medniök, (hiszen hogy ne is említsem, a vallási dolgokkal
mindennapi kikerülhetetlen érintkezést, például az isten-
tisztelést, házasságkötés keresztesztelés stb. alkalmával; mik-
nek értelmét, jelentőségét, alapját nem tudni, a keresztényre
nézve valóságos szegény: maguk a nagyszerű dogmák egy
örökkévaló életre, egy mindenható és mindentudó, jutalma-
zó és büntető Istenről oly komoly és retentő dolgok, hogy
azok gondolatára megrendült Platonak vejeje; egy korunk-
beli hitetlen pedig megvallotta: hogy ha ezek igazak, és ki
vonhatná, ugymond, kétségbe, hogy ez legalább is lehetsé-
ges, — ugy az ember sohasem lehet eléggé óvatos, hogy
meg ne bántsa, és eléggé buzgó, hogy porba omolva imá-
dja az Isten): tehát tartoznak, mint mondtam, nemcsak a szo-
rosan vett theologiai munkák, melyeknek sorát mi Martin
jeles, a bölcselekedő ész is kielégítő, különben iskolai hasz-
nálatra is alkalmas hittanával nyitottuk meg, közlelőbb
pedig egy, eredetileg irt egyházi történettel s Nicolas a
jelenlegi tudomány színvonalán álló „Elmélkedéseivel a ker-
tesztelbeliek, melyek osztályából Tárkányi költeményei
épen most állanak sajtó alatt; hanem, és bizonyára tulnyo-
mó számmal tartoznak még minden más tudomány szakbeli
és szépirodalmi munkák is, ugy hogy a társulat nem tekin-
theti feladatát bevégeztnek, valamig csak a kath. közönsé-
get az egyetemes tudományok minden egyes ágából egy
vagy két rendszeres munkával nem sikerült ellátnia. És
pedig nem csak azért, hogy hitfeleink teljességgel semmi szel-
lemi szükségben ne szenvedjenek, hanem azért is, hogy
megmutassuk, mikép a hittel minden tudományok testvéri
öszhangzásban állnak, s egyuttal konkrét utmutatást adjunk,
mint kell a tudományokat vallásos szemlemben kezelni, a
nélkül, hogy a tudományos haladás ennek ne csak ne valja
kárát, sőt inkább nemesüljön általa és ösztönt, lelkesedést,
kitartási erőt merítsen belőle. Egy ily feladat, ezél és törek-
vés pedig nem azt jelenti, hogy a társulat kizárólag csak
papi munkákkal vesződik.

Már a társulat eddigi működéséről adott e rövid váz-
lat is eléggé mutatja, hogy mi a kitűzött célhoz képest i-
genis jó uton vagyunk, sőt azon, néhány czélszerű lépést
már előre is tettünk. Ha, ki ennek érdemét és jelentőségét
azon észrevétel által volna hajlandó eszünkenteni, hogy az
említett művek sorában tán tulnyomó számmal fordítások
szerepelnek: az olyan legyen szives megfontolni, hogy lán-
gelméket teremteni nem áll hatalmunkban. Hogy pedig a
meglevőket részint szellemkörünkbe vonni, részint pedig ki-
képezni, tőlünk telhetőleg törekedtünk, azt a t. közönség-
nek is lehetetlen volt nem észrevennie. — A társulat élete
bizonyára még sokkal rövidebb, sem: hogy a tudományos
szorgalom felébresztésére máris valamny észrevehető hat-
tást kifejtethetett volna. Mi ismerjük, hogy jeles eredeti mű-
vek nemzeti dicsőségünk emelésére fognának szolgálni: de
ha ily műveknek nem vagyunk azon bőségében, hogy kia-
dásaink rovatát csupán ilyenekkel tölthessük be: valljon
czélszerűbben eszelekednénk-e a térről visszavonulva, sem-
mint eszelekszünk, a czélunknak megfelelő külföldi jeles mű-
veket fordítva? — Az eszmék bizonyára nem vesztik el ké-
pező hatásukat az által, hogy más nyelvből vannak a ma-
gyar irodalom mezejére áttöltve. A társulat tehát ezeket
terjesztve czélját éri, ha mindjárt legnagyobb sajnálatunkra,
ennek folytán a nemzeti irodalom dicsőségének emelésére
nem járul is azon mértékben, melyben maga is óhajtanónak
taláná. A fordítások által legalább mintapéldányokat nyújt,
melyeket írónk tartalom és alak tekintetében szem előtt
tarthatnak, ha ugyan a társulat számára eredeti műveken
dolgozni akarnak. E fordítások csak ugy képezik az irodal-
mi, mint például a remek képmásolatok a festési izlést.
Mialatt tehát mi fordított művekkel terjesztve az eszméket,
a társulat czéljának a lehetőségig megfelelően: azalatt más-
résztől épen oda is hatunk, hogy a czélunkra tartozó esz-
mékkel s ezek kellő kezelési módjával a közönség megismer-
kedvén, eredeti dolgozatokra is lelkesedjék és felkepesül-

jön. Nekünk ebbeli eljárásunkért annál kevesebb okunk van pirulni, mert azonkívül, hogy legvirágzóbb irodalommal bíró nemzetek sem átalják, más nemzetek jeles műveit nyelvékre áttenni, mi a szerénység megsértése nélkül, még azt is megjegyezhetjük, hogy a fordításokon kívül adtunk vegyes eredetűeket is, melyekről éppen nem lehet mondani, hogy szellemiség vagy tanulás hiánya rina ki belőlük.

Többiben minden irodalom felvirágzására három lényeges tényező foly be: Isten az északjándok kiárasztása, a megajándékozott, ennek szorgalmas kiképezése, a társadalom, a szorgalomra hajlandó erkölcsi és anyagi serkentése és ösztönzése által. Isten jóságáról hálattal kebbellel kell megvallanunk, hogy az soha meg nem fogyatkozott: mert valóban nemzetünk talán sok másoknál inkább van megáldva mindenemü testi-lelki ékességekkel, melyeknek csak kiképezetnieök kell, hogy fényük szertesugárzó ragyogása által a világ figyelmét magukra vonják. Azonban éppen e kiképezés hiánya az, mit fájdalommal vettek észre, nemcsak én, hanem már előttem minden jobbra termett elődeink is. S én nagyon tartok tőle, nehogy e hiánynak oka kevésbbé essék az illető egyedek lustaságának, sem mint magának a társadalomnak rovására, mint a mely a szorgalmat kellő idején felkarolni, lelkesíteni, jutalmazni elmulasztotta, vagy hitetlen szellemével éppen azon nemes gyökereket forrázta le, melyek különben az egély harmatjával öntözötve a legszebb hiterkölesi virágokkal megrakott hajtásokban sarjadtak volna ki. Szabad legyen ennélfogva e helyről egész általánosságban egy alázatos kérést intézmem mindazokhoz, kiket az isteni gondviselés hazánkban akár méltóság és rang, akár pedig születés és birtok következtében valamely befolyásos állásra segített: hogy tudniillik emlékezzenek meg, mikép, ha egy a vallási elemet irodalmilag képviselő társulatra az egésznek van szüksége: az egészben éppen az ő osztályuk az, melyet egy ily társulathoz a legtöbb, legjelentékenyebb és legszentebb érdekek esatolnak. Bizonyára itt volna ideje, hogy komolyan intézzük magunkhoz a kérdést: ha vajon fordítunk-e még napjainkban is kellő figyelmet az ifjú tehetségekre, hogy azokat jókor felismerjük? A felismerteknek adunk-e kellő utmutatást, nyújtunk-e megfelelő segédeszközöket s módot, hogy magukat hivatási szakukban alaposan kiképezzék? A kiképezettekről gondoskodunk-e, hogy őket oly állapotba helyezzük, melyben hivatásuknak egész lélekéből ne csak élhessenek, de élni dicsőségöknek is tartásák? Az így hivatásukat dicsőn betöltő egyesek irányában viseltetünk-e megérdemelt kegyellett, részesítjük-e őket valamely oly kiüntetésben, mely az őz fürteiket körülöngő tisztelet s becsülés folytán, mind őket magukat boldogítsa, mind pedig a nyomdokaikon indulni kész ifjabbakra is gyulasztólag hason? Mert ha egyrésztől igaz, igaz, hogy a remek irodalom legfőbb s legtartósabb dicsősége egy nemzetnek: ugy másrésztől bizonyos az is, hogy a jólírás mestersége, bocsánat e kifejezésért, vajmi nehéz dolog, — s éppen ezért, egy egész társadalom lelkesültsége s becsülése kívántatik hozzá, hogy valaki az élet rózsái felé csapongó természeti hajlamokat legyőzve, magát egészen emez, — anyagilag örömtelen szellemi munkáknak szentelje.

Mindaz, mit a társulat eddigi működéséről előterjesztettem, ugy hiszem, elegendő, hogy azon elismerést, illetőleg vallomást esalja ki keblünkől: mikép ha a társulat eddigelé nem érte is még el tevékenységének, ugynevezett aranykorszakát, mindenesetre eleget, sőt többet tett, semmint a kezdet nehézségein kívül, a mostoha helyzet s viszonyok tekintetbe vétele mellett, tőle méltányosan követelhető volt. S éppen azért mellőzve azon másodrendű, s bizonyára csak is igen mellékes igényeket, melyek az anyagi kezelés tekintetéből, legyen a gyorsabb, legyen a pontosabb végrehajtást illetőleg, emelhetnének; s melyekre nézve én ugyis még ezen gyűlés folytán több rendbeli indítvánnyal föllépni szándékozom, következképpen, nehogy az akkor mondandóknak ismétlése által a gyűlés fárasztás, csak czélszerűen cselekszem, ha itteni tárgyalásuktól tartózkodom még csak azon társaséleti viszonyokra legyen szabad egy fu-

tó tekintetet vetnem, melyekkel a társulat életbelépterve érintkezésbe jő, s melyeket csak azért is, mert hatására befolyással lehetnek, figyelembe venni tartozik.

E társaséleti viszonyok sorában első rendben a confessionalis- és külön nemzetiségi érlekek tűnnek fel.

Mi a hitfelekezeti érdekeket illeti: valaki azt vethetné fel, hogy a társulat kizárólag kath. szellemben működén, már lételenek egyszerű ténye által is felhívja a prot. egyházakat ellenható társulatok alakítására; mi ismét a régi fájdalmas és gyászos emlékezetű versengések, összeütközések, gyűlölködés furiáinak felidézésére fog vezetni.

E nehézség eloszlatása végett, én mindenek előtt azon tényre hivatkozom: hogy társulatunk már 10-ik évére, s határozottan kath. szellemben működik, s e nemű viszonyásokat nemcsak nem keltett, de sőt a felekezetek közti polgári béke talán még soha sem volt oly általános s teljes, mint azt jelenleg találjuk.

Megengedem, hogy felekezeti viták nélkül sohasem leszünk; de állítom azt is, hogy ha e viták az elvek körében maradnak; ha eriminatiók és reeriminatiók helyett, hogy például a pápisták Husst, a kálvánisták pedig Servetet égették meg máglyán, inkább a tanok beltartalmából vont okoskodásokra szoritkozandak; soha sem fognak valamely gyűlöletes, béke és rendháborító viszonásokra fajulni. Az ily vitákban az igazság és tudomány csak nyer: míg ellenben prot. atyánkfiainak az eredmény után be kelle látniok, hogy, mialatt a eriminatio rendszere által, melylyel a kath. egyház ellenében éltek, ők maguk teljességgel mit sem nyertek; azalatt a rendszernek kétségkívül még is meg volt azon természetes gyümölcse, hogy a hitetlenek malmára hajtotta a vizet, s a ker. hitet egyáltalában saját fia szemében aláta meg. És viszont nekünk katolikusoknak is meg kellett győződünök, hogy sokkal többet nyerünk a hittanok belső igazságának ragyogtatása, s ennek az élet terén követeztes alkalmazásából folyó áldások kimutatása, semmint a folytonos polemizálás által, mely ténykedésünkre a „defensiva“ jellegét nyomja, s így mindig némi gyengeséget látszik elárulni. A várat ugyan védeni kell; de mindenesetre czélszerűenn cselekszik az, ki azt előbb alakként építi ki, hogy a támadások róla visszapattnjanak. E vezér-elvek mellett vitatkozhatunk bármennyit, s e mellett mint „amicis personae“ békében élhetünk, míg csak az Istennek tetszeni fog, a fájdalmas szakadást megszüntetni, s valamennyünket ugyanazon akolba összegyűjtve, vallásilag is egyesíteni.

A külön nemzetiségi érdekek felderítése még ennél is kevesebb nehézségbe kerül. Mert a mellett, hogy mi minden nemzetiséget tiszteletben tartunk, mint azt azáltal is eléggé bebizonyítottuk, hogy a magyarén kívül mások számára is alapítottunk, s eddigelé nagy áldozattal felistartottunk egyes napi közlönyöket és adtunk ki műveket azon kívül ki az, a ki be ne lássa, hogy míg az elvállastalnodott, elvadult, feslett elvű és erkölcsi nép valóságos átk és fekélye a társadalomnak (mit különben egyikről sem állitok, s csak általános például hozok fel): azalatt egy, valásilag mivel, felvilágosodott, józanelvű, és erkölcsi nemzet csak áldása valamint az uralkodónak, ugy a kormány-pálczája alatt élő minden más testvérnépeknek is? Bizonyára egyik, vallásilag mivel nemzet s másikat csak felemeli, mert ha másként nem, legalább ékes külseje, belnemességének ezen kinyomata által, önutánzására serkenti. Valamint tehát más testvérnépek ilyenmü önmívelődésén mi nem üt közünök meg, sőt azt inkább annyira óhajtuk, hogy rá tölünk telhetőleg magunk is örömet közremüködnök: ugy viszont remélleni jogosítva vagyunk, hogy ha tagjai magyar völtánál fogva, társulatunk főleg e nemzetiséget tartja szemé előtt, ezt neki nem csak nem veszik rossz néven, de sőt ebbeli működését még kívánatos és előmozdítandónak is találják. — Többiben működünök esendben, minden kihívás és ingerlés nélkül, megtartva mindenben a törvényes korlátokat, a mint bizonyára kiváltképpen hozzánk és illik, mindebben másoknak jó példát mutatni.

S ezzel én előadásom végéhez jutottam. Mielőtt bezedemet befejezném, szükségesnek tartom kijelenteni: mi-

kép én a mondottakat nem kívánom, sem a társulat, sem a gyűlés, de még az elnökség hivatalos vallomásaival sem néztem. Egyedi, magánnyezetek ezek, melyekkel a társulat egy tagja lépett fel, hogy azt úgy, a mint ő képzei, hogy tudnillik van és működik, a tisztelt közönségnek bemutassa. T. hallgatóim bizonyára észrevehették, hogy őszinte, nyílt, részrehajlatlan igyekeztem lenni. Meglehet, szigorú igazságokat mondtam, mint egy paphoz illik, ki a köznapi érdekeken felülemelkedve azt hiszi, hogy ezzel hivatásának tartozik. Vajha elég világosan fejeztem volna ki magam, mi szerint szavaim honfitársaim lelkére hassanak, s mi valamenyien meggyőződünk, mikép a hitelenség feloszlató pályájára öngyilkosság büne nélkül irodalmunknak rátérnie nem lehet, nem szabad! A szót az elhangzott: az általa netalán keltett benyomás tartósabb leend-e? azt, ha hinném is, megmondani nem merem. Lelkemet ohajtanám kebleitekbe önteni: s nincs csupán csak szavam, mely, hogy a fölül mélyebbre is hasson, már nem a szónok, hanem az Istennek dolgozom.

Katholikus hitélet.

I.

Győr. Néhány év óta e városban tevékeny hitélet fejlődik ki. Nagy, de nem méltatlan dícséret ez. A ki kétkedik állításomon, higyen az élő hit szülte eszekekedeteknek. Ugyan is, mire mutat a hívek költségén felállított szűz Mária társulati oltár, melynek teljes felszerelése 7-800 fba került? mire mutat a pár évek előtt, magyar részről létrehozott Jézus sz. szíve ünnepélyes ajtatóssága, melynek örökös fenmaradására közel ezer váltó forint gyűlt be a hívek részéről? mire mutat a győri öregeseli processio számára tavál beszentelt zászló, melynek gazdag, arany rojtokkali gyöngyörű kiállítására ötszáz pengő forintot áldoztak a hívek? mire mutat a sz. benedekiek kápolnájuknak, a legfinomabb vallásos izléssel történt megújítása, melyre a hívek több száz forintot vetekedéssel áldoztak? mire mutat az 1853-dik évben magyar részről létrehozott kisczei processio, melynek örökös megalapítására 200 pengő forintot tettek le a hívek? mire mutat a néhány év előtt életbeléptetett kálváriai ajtatósság, mely a hívek által 300 pft alapítvánnyal biztosított? mire mutat, hogy 10-15 év alatt a győri „Élő lelki rózsafüzér“ ezimű imakönyv 5-dik kiadásban részesült s közel 18-20,000 példányban forog a hívek kezében? Az imádság örvendezése, és Isten dícsőségére fordított áldozatok legbiztosabb ismertető jelei az eleven munkás hitéletnek! A mely nép szeret imádkozni, abban van lelki élet; a mely nép kész áldozatokra, annak szívében erősen lüktet a hit isteni ereje! Imádság, az élő hitélet gyökere; az áldozatok, e gyökér dus gyümölcsei.

De honnan az ébredés? honnan e tevékeny hitélet? Tapasztalásból szerzett meggyőződésünk szerint: a szemléltetést erősítő vallásos életnek forrása: Szűz Mária „Rózsafüzér társulata“, mely jelenleg teljes kifejlésnek s virágzásnak örvend. Mióta Szűz Mária e társulata áll, azóta látogatottabbak ünnep vasárnapon Isten háza, azóta számosan zarándokolnak évenként az öreg Máriaczei kegyelemképhez; azóta történnek Isten dícsőségére ily egyszerű áldozatok; azóta tapasztalható a szentségek gyakrabbi használata; azóta kelendőbbek az imakönyvek; azóta újlag életre kezdenek jöni — a jámbor ősapák által gyakorolt — de a hitsorvadásba esett unokáktól elhanyagolt — más ajtatósságok is p. szombat és ünnepek előtti estvén a nagy piacon diszoló szeplőtelen Szűz Mária szobra előtti ajtatósság stb.

A rózsafüzér társulat, vagyis Mária tisztelete ébresztette fel a szunnyadó lelkeket; ez hozta vallásos öntudatra a híveket; ez izléltette meg velök az imádság égi édességét; ez keltette fel a hívekben az Isten igeje utáni üdvöz éhezést;

ez által kezdték megérteni a sz. Lélek mondatának igaz voltát: „izleljétek meg, mily édességes az Urnak szolgálni.“ Boldog azon nép, mely az üdvösség anyját méltólag tiszteli. Valamint egykor Mária szülte az elpogányosodott veszendő világnak az üdvözítőt; ugy a mostani elsatnyult, testi világban elmerült, s csak mulandók után ragaszkodó világ is, csak Mária által juthat újlag az üdvözítő birtokába.

Tapasztalván a győri rózsafüzér-társulat örvendetes gyarapodását s naponkinti terjedését; minthogy ezen anyatársulat kegyelmeiben csak azok részesülhetnek, kik mint fiók társulatok bekebelezésért folyamodnak: buzditásul s tájékozásul azoknak, kik szándékoznak a győri anyatársulatba felvétetni s bekebelezetni — nem tartjuk fölösleges sziveskedésnek, röviden köztudomásra hozni a győri anyatársulat keletkezését s jelenlegi állását.

Győr városában 1843-ik évben némely buzgó egyházi férfiak felszólítására a megyés püspök kikért engedelmével alakult egy társulat, mely az élő lelki rózsafüzér a Szűz Mária szeplőtelen szívérol nevezett ajtatóssággal összekapcsolta. E társulat 16-ik Gergely szentséges római pápától 1844-ik évi aug 13-ik napján jóváhagyatott, megerősített, s mint anyatársulat mind azon jogokkal s kegyelmekkel felruházott, melyekkel az 1826-ik évben keletkezett francia anyatársulatok bírtak. Ő szentsége megerősítő eredeti levele a győri megyés püspök levéltárában őriztetik. E levél tartalma szerint a győri anyatársulat följosított azon fióktársulatokat, melyek a győri anyatársulatba bekebelezetni kívánnak, mindazon kegyelmekben részesíteni, melyekben ő részesített a szentséges római pápa által. A társulat e pápai megerősítés után működni kezdett, s nagy tevékenységet fejtett ki: az előjárók havonként összegyűltek tanácskozni a társulat ügyei fölül; a társulati tagok számára naponként lytánia rendeztetett; számos fióktársulatok folyamodtak bekebelezetés végett, rövid idő alatt ezekre szaporodott a csak imént keletkezett „rózsafüzértársulat“ tagjainak száma. A Mária ajtatósságok legkedvesebbek s legkapósabak a népnél. A társulat előjárói örvendve látván a zsenge ajtatósság ily gyors gyarapodását, hogy a hívek a sz. Szűz mioltos tiszteletében annál jobban felvilágosítottan és erősítettessenek, egy, a társulat szükségének megfelelő imakönyv kiadásához fogtak, mely „élő lelki rózsafüzér“ ezim alatt meg is jelent 1844-ik évben s mostig 5 kiadásban részesült. v.n. közel 20,000 példányban van elterjedve! Az 1845-ik évi zivatar megzihbasztotta ugyan a társulat tevékeny működését s meglankasztotta a tagok buzgalmát; de a zivatar távoztával kettőztetett buzgalommal törekedtek a lelkes előjárók a társulatot előbbi virágzó állásába hozni; Isten e dícsőség! a társulat jelenleg mind anyagi tekintetben, mind tagjainak számára nézve szilárdabban áll, mint bármikor. A tanácskozások Ő Méltósága Deáky Zsigmond fölszentelt püspök elnöklete alatt a társulati ügyek rendezése végett most is megtartatnak; a társulati ajtatósságok megszorítottak, ugyanis Ő Méltósága néhány év előtt alapítványt tett, melynek következtében minden nagyobb Szűz Mária ünnepen reggel társulati ünnepélyes sz. mise; délután Szűz Mária tiszteletére serkentő oktatás s szentség kitétellye lytánia tartatik; évenként a megholt társulati tagokért halottak emlékezte utáni napon gyászmise szolgáltatik; főlvételi oklevél nyomtatott, melylyel megajándékoztatnak mind azon fiók társulatok, melyek a győri anyatársulatba bekebelezetni kívánnak. Jelenleg 25 bekebelezett okleveles fióktársulat van, a tagok száma a 10,000 közel jár! A mustármagból ily terebélyes fa növekedett!

A társulat szerkezete egyszerű; a vele egybekapcsolt ajtatósság véghezvitele oly könnyű, hogy a legsúlyosabb mezei munkával terhelt tagra nézve is édes igrának nevezhető! Az imajegyeket a társulat titkáranál szerezhethi. Tekintve a so féle kegyelmeket, melyekben ezen társulati ajtatósság buzgó gyakorlása által részesülhetni, e rózsafüzéri ajtatósságot méltán lelki uzsoráskodásnak lehetne nevezni! ugyanis minden társulati tag a) teljes bucsuban részesülhet főlvétel napján, ugy szinte halála óráján; b) Szűz Mária és Urunk mindazon ünnepein, melyeken sz. gyónás és áldozás által büneiből kitisztul; c) 100 napi bucsuban a naponként,

ezeket eleve kiképeztették, és úgy jó iskolánéket lehetne ezekből reményleni. Sok szegény szülő, csak szerencsésjének tartaná, ha lánykaja számára ily szép tér nyílnék. Ébredjünk magyarok!

Megyénkben van egy Abaliget nevű falu, nem messzi Pécestől, cseppkőves barlangjáról nevezetes; belső ürege 500 ölnyire terjed. E helységben nevezetes ünnepély tartott: ugyanis ez évben százados évnapiját üli a templom, és hogy annál emlékezetesebb legyen, ez alkalommal egy új misés pap, T. Bohoss Mihály itt mutatá be először szentmiséjét az ég urának. Számos néptömeg gyült össze e ritka ünnepélyre, és a helybéli plébános Klump János mindent elkövetett, hogy az isteniszolgálat mennél szebben, magasztosabban végeztesse. Tapasztalt jószívűségéről, vendégszeretetéről ez alkalommal is bizonyosságot tett. Kívánjuk, hogy azon örömet, melyet százados temploma miatt megérhetett, még számos évekig élvezhesse.

Vidékünkön a hernyók és cserebogarak az évben nagy károkat okoztak, ez meglepő volt szokatlan sokasága miatt. Ez csak annyiból tartozik a hitéhez, a mennyből a könnyelmű hitetleneket figyelmezteti arra, hogy minden jó, fölülről jön. Hiába debachálnak nemelyek: nem kell harangozni a felhők elébe, — nem kell imádkozni, csak biztosítani. Bizony bizony, más módon is éreztheti Isten az ő ostorát. Valamint Fáraó király a sok csapás után föleszmélt, úgy az ég ura néha szigor által vezet a tevődöt a jó útra.

Hát az üstökös csillag hogy mint van? Nem esoda, ha a pórnép oly balhiedelemben van a világvégét illetőleg, midőn még az intelligencias hírlapok is, sőt könyvek is azt hirdik, hogy azok, kik be kukucskálnak abba a nagy csillagvizsgálóba, azt állítják: miszerint az évben egy üstökös csillag fog megjelenni, és úgy bele üti fejét a földünkbe, hogy vagy az egész, vagy egy része megbomlik. — Ej de könnyen szeretnék ezek az Isten meg foghatatlan titkait fedő fátyolt ellendíteni, és az ő remekművét a világot, mint a gyertyavilágot elfújni. Igaz ugyan, hogy a világvégét megelőző jövendölések némelyike már teljesítve látszik, pl. egyik nemzet a másik ellen fölkelt, de ez máskor is történt. — Hitetlen is van elég, de vízözön előtt sem volt másképp; hát hol van a többi? mely oly világosan van megírva a sz. írásban. — De ez még hagyján, de hát még a többi pletykabeszéd; itt igazán el lehet mondani, egy bolond tizet csinál. Némelyek, azt mondják: már biz alkalmasint vér fog esni a napból, és úgy lesz vége a világnak. Másik úgy kalkulál, hogy sülyedni fog a világ. A harmadik víztől, a negyedik tüztől fél. Hát ha még összevonnak a szomszédasszonyok, akkor megy ám a kerepelő. Jaj oda vagyunk, elveszett a kutya a házból ez nem jót jelent, éjjel tüzes kísérteteket lehetett látni, a macska mindig ásitózik, bizony, bizony elveszünk! És mikorra volt mind ez jövendölve, épen Antal napra, ugyan szép gratulatio szerkesztő uram névnapjára. De miután akkor meg nem történt, már most alkudoznak, mint a zsidó a portékával. — Az okos ember, ki tudja, mi szerint az üstökös nem olyan kemény, mint a hordó, semmitől sem tartott, de bezeg annál jobban félt a kishitű. — Már a mint veszi az ember, az ilyen mende mondának jó és rossz oldala is van. Ha azért hiszi valaki a világ végezetét, hogy ez által okuljon, rendbe szedje házáat, kilizesse adósságát, béküljön ki ellenségével, térítse vissza az okozott kárt, úgy még jó az ilyen hír. — Ellenben ha ilyen hír kontójára nem dolgozik a földműves, nem tanul a diák, új adósságot csinál a tékozló, nem gondoskodik a jövőről, nem praenumerál az újságra, úgy már baj! Egyébiránt itt is áll a régi közmondás: úgy imádkozunk, mintha mindennap meg kellene halnunk. — úgy dolgozzunk, mintha örökké élünk.

Mendlik Agoston.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ SUJANSZKY ANTAL.

Pesten 1857. Nyomatta HERZJANOS, országi 6. szám alatt.

Kegyves adományok.

A chinai gyermekeknek: Nt. Kőváry János t. pleb. 1 ft.; Nt. Jáky Ferencz osli pleb. 15 ft.; Nt. Perczel Jozéfa szül. Sauska asszonyaság 10 ft. Nt. Wurum Ferencz ez. kanonok s pleb. 1 ft. 40 kr.; N. N. Istent dicsősít-sük mindenben 1 ft. 40 kr. — Szent sír őseinek: Nt. Trelezky József több váradolási hívek részéről 12 ft. — A tördemeczi tűzkárvallottaknak: N. N. 1 ft.; a váci növendék papok 5 ft. Összesen 47 ft. 20 kr.

Előfizetési fölhívás.

A „Családi lapok“ t. cz. olvasói ezennel tisztelettel fölkértenek a következő félévi előfizetésre. — Megjelennek e lapok úgy mint eddig egyszer, esütörtökön ugyanazon alakban. Az előfizetési díj is csak az, mely eddig t. i. félévre helyben 3 ft. 30 kr. vidéken 4 ft. pp.

A „Családi Lapok“ szerkesztősége.

Könyvismertetés.

Megjelent: és Lauffer s Stolpnál mint bizományban kapható:

Maria die Mutter der Unschuld

német imádságos könyvecske, a kath. ifjuság számára írta Pt. Kern Adolf sz. Benedek rendi szerzetes.

Ára tokban aranszegélyvel préselt borítékban 40 kr. pp — a nélkül 30 kr. pp.

Megjelent és Pfeiffer Ferdinand, könyvkereskedésében, valamint Herz János nyomdai irodájában (országut kúnevalder ház) kapható:

Találmányok könyve

I. Füzet, írta Jánosi Ferencz, ára 40 kr. pp.

Pályázat.

Csongrád megyébe kebelezett Tápé közönsége részére 80 pft készpénz, a stola $\frac{1}{3}$ része, melyből szinte 100 pft. számíthatatik, szabad lakás, élelmezés, mosásból álló évi fizetés mellett egy alkalmas kántor és tanító segéd keresztek, a vállalkozni ohajtók képességi és erkölcsi bizonyítványaikkal f. e. Julius 21-ik napjáig magokat alulírott nál jelentsék.

Remes Ferencz
tápéi kántor és tanító.

Szerkesztői figyelmeztetés.

Szedés közben a Junius 17-diki szám, miként az alanti 24-ik szám is mutatja hibásan 25-diknek jelöltetett, s így ámbár csak 25 szám adatott ki, az e folyó évi első felének ivszámái 26-al jelölve, mit azért tartottunk szükségesnek kijelenteni, hogy mind magunkat mint a t. cz. olvasókat a fölösleges reclamatióktól megmentsük.

Szerkesztő.